

15 בפברואר 2017

תורכיה נערכת להקים "רצועת ביטחון" לאורך הגבול שלה עם סוריה לאחר שיושלם כיבוש אלבאב ומנסה לרתום את נשיא ארה"ב דונאלד טראמפ לתמיכה ברעיון

כוחות קומנדו ("הכומתות הסגולות") וטנקי ליאופרד תורכיים עושים דרכם לעבר העיר אלבאב (milliyet.com.tr, 15 בפברואר 2017).

עיקרי תמונת המצב באלבאב

1. לאחר כיבוש האזור הכפרי של אלבאב וכיתורה של העיר מכל העברים, פתחו השבוע (11 בפברואר 2017) צבא סוריה החופשי וצבא תורכיה **במתקפה, שנועדה להשתלט על העיר**. הכוחות התוקפים כבשו את החלק המערבי של העיר (כ-40% משטחה). הם מטהרים את רחובות העיר ממוקשים ומטענים ובמקביל מתקדמים לעבר המרכז, הנשלט עדיין ע"י דאעש. דאעש מפגין התנגדות עיקשת אולם דומה, כי **נפילתה של אלבאב קרובה**.

2. במקביל למתקפה הגיע **למבואות הדרומיים של העיר כח של צבא סוריה מכיוון דרום** אך התקדמותו נעצרה בתאדף, פרבר דרומי של אלבאב (יתכן בתאום מוקדם עם תורכיה באמצעות רוסיה). בתקשורת התורכית דווח, כי צבא סוריה "שינה כיוון" והוא מתקדם עתה מזרחה (milliyet.com.tr, 15 בפברואר 2017). נראה איפא, כי **מלאכת כיבוש העיר נעשית באופן בלעדי ע"י צבא סוריה החופשי וצבא תורכיה**, בעוד שצבא סוריה נמנע מלהיכנס לתוך העיר.

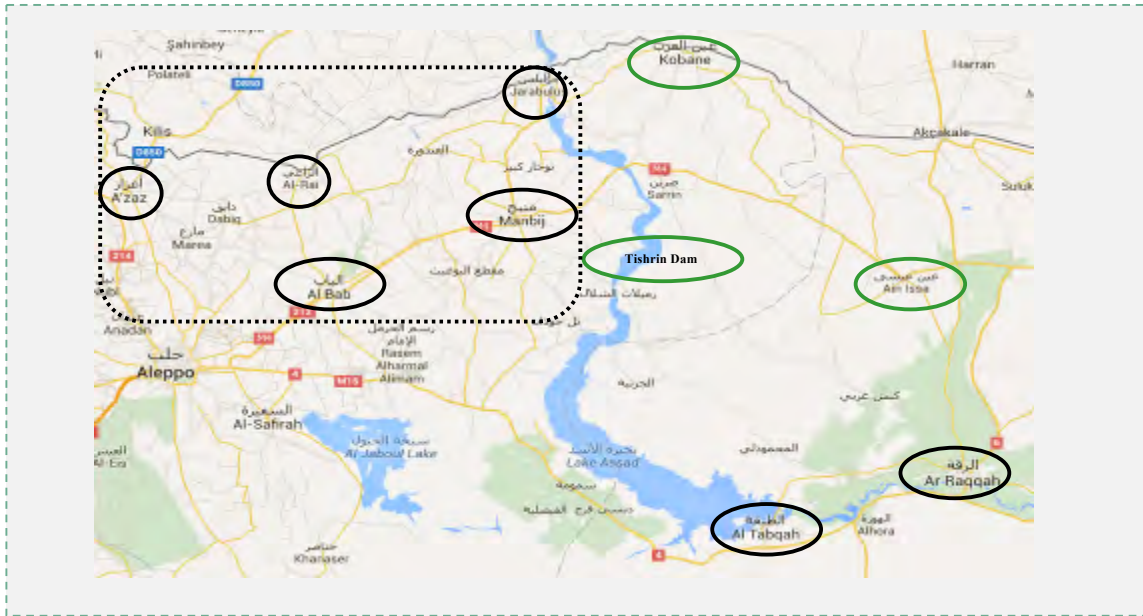

מפת אזורי השליטה באלבאב (עדכני ל-14 בפברואר 2017): צבא סוריה החופשי וצבא תורכיה (ממערב), צבא סוריה (מדרום) ודאעש (ממזרח ומצפון) (Google Maps ואתרי החדשות).

משמעויות נפילת אלבאב עבור דאעש

3. נפילתה של אלבאב תסמן את סיומו של תהליך, שנמשך כשישה חודשים, במהלכו איבד דאעש את מאחזיו במרחב, שממערב לפרת. אובדן המאחזים הללו הינו שלב נוסף בתהליך "התכווצות" שטחי שליטתו של דאעש בסוריה ובעיראק וביטוי נוסף לחולשתו האסטרטגית של הארגון.

4. במסגרת אובדן המאחזים ממערב לפרת שוחררה העיר מנבג' ע"י כוחות סוריה הדמוקרטיים שבדומיננטיות כורדית (SDF); העיר ג'ראבלס שוחררה ע"י צבא תורכיה וארגוני המורדים שבחסותו; העיר אלראעי שוחררה ע"י צבא סוריה החופשי הפועל בשיתוף עם צבא תורכיה; העיר אלבאב צפויה ליפול לידי צבא סוריה החופשי הפועל בשיתוף עם צבא תורכיה. בנוסף לכך דווח, כי תורכיה הורתה לארגוני המורדים הנמצאים בעיר אעזאז, שבקרבת הגבול התורכי, לצאת מהעיר תוך פרק זמן שלא יעלה על 15 ימים (דמשק אלא', 14 בפברואר 2017).

אובדן ערים שהיו בשליטת דאעש ממערב לפרת: מנג'ל, ג'ראבלוס, אלראעי ואלבאב, הצפויה ליפול לידי צבא סוריה החופשי וצבא תורכיה. העיר אעזאז נשלטת ע"י ארגוני המורדים אך גם עליה עומד להשתלט צבא תורכיה.

5. נפילת אלבאב מסמלת את אובדן חופש הפעולה ממנו נהנה דאעש לאורך הגבול עם תורכיה. הדבר צפוי להערים קושי משמעותי על הקשר הלוגיסטי, שבין ליבת השליטה של דאעש באלרקה לבין העולם החיצון, אשר עבר דרך הגבול הסורי-תורכי. הדבר יקשה על דאעש לשלוח פעילי טרור לחו"ל, לייצא לתורכיה תוצרי נפט כדי להפיק רווחים כלכליים ולהעביר פעילים, נשק וציוד אל שטחי המדינה האסלאמית. הקשיים הלוגיסטיים שבהם צפוי להיתקל דאעש עשויים לפגוע עוד יותר ביכולותיו הכלכליות והמבצעיות של הארגון, שכבר נפגעו במערכה המתנהלת נגדו.

תוכניות תורכיה להקמת "רצועת ביטחון" ממערב לפרת

6. התמוטטות מאחזי דאעש יצרה במרחב שממערב לפרת ואקום בטחוני וממשלי, שאותו מתכוונת תורכיה למלא. לשם כך היא מנהלת מערכה צבאית באמצעות צבא סוריה החופשי ("מגן הפרת") ובמקביל מנהלת פעילות מדינית, שנועדה להשיג את תמיכתן של ארה"ב ורוסיה לרעיון הקמת "רצועת ביטחון". המהלכים הללו נועדו לתת מענה לשני סיכונים מרכזיים שנוצרו עבור תורכיה כתוצאה ממלחמת האזרחים בסוריה:

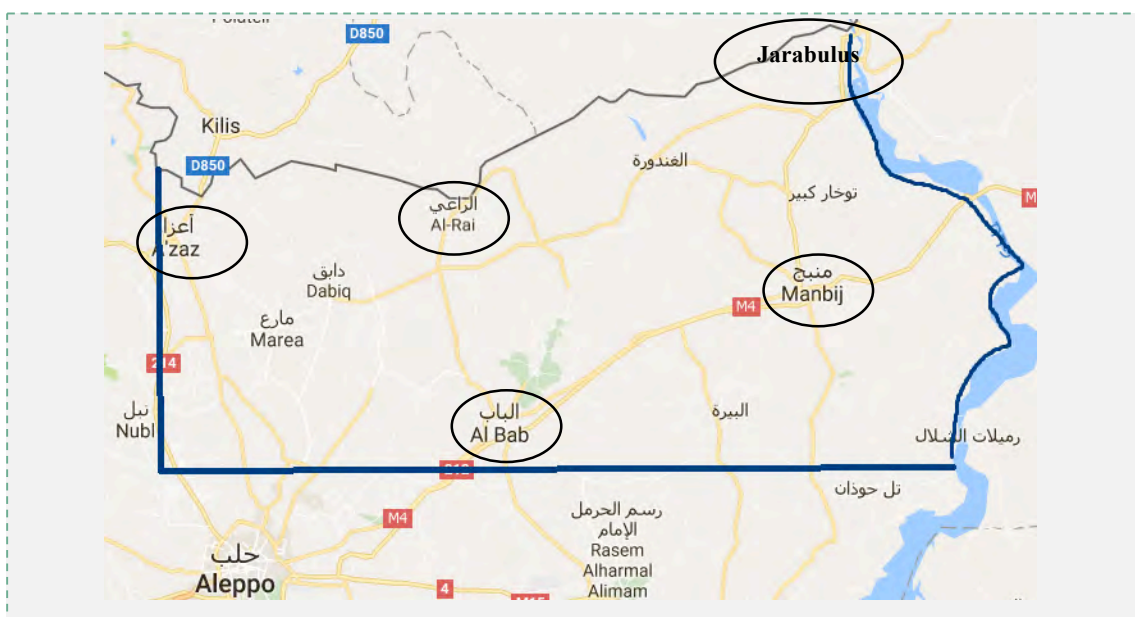
א. התבססות אזור שליטה כורדי אוטונומי מדרום לגבולה של תורכיה. בראייה התורכית עלול אזור שכזה לחבור עם המובלעת הכורדית שבמערב (אזור עפרין) ולשתף פעולה עם PKK ועם ארגונים כורדים בדלנים נוספים בתורכיה, שנגדם נאבק המשטר התורכי.

ב. התבססות דאעש וארגוני טרור ג'האדיסטים מדרום לגבולה של תורכיה עם סוריה, המגבירה את איומי הטרור נגד תורכיה. מתקפת הטרור של דאעש המתבצעת בתורכיה מסתייעת בפעילים ובנשק המגיעים מסוריה.

7. המערכה על אלבאב זרזה את העיסוק הדיפלומטי התורכי בהקמת "רצועת הביטחון". דובר נשיאות תורכיה הצהיר, כי תורכיה נערכת עתה להקמת "רצועת ביטחון" (או "אזור חיץ"), שתשתרע מהעיר אעזאז ועד לג'ראבלוס. בנוסף לכך העיתונאי התורכי עבד אלכדיר סלבי

(Aldulkadir Selvi), עיתונאי אסלאמיסט המקורב לנשיא תורכיה, דיווח, כי הנשיא ארדואן אינו מתכוון לסגת משטח סוריה לאחר כיבוש אלבאב. בדעתו של ארדואן להציע לנשיא טראמפ להקים "רצועת ביטחון" באזורים שטוהרו מידי דאעש ולצאת במשותף למערכה לכיבוש אלרקה. הוא הוסיף, כי ההצעה להקמת "רצועת חיץ" הוגשה לפני שנתיים לנשיא אובמה. בתקשורת התורכית דווח, כי בשיחת הטלפון שקיים לאחרונה עם הנשיא טראמפ הציג הנשיא ארדואן את התכנית באופן מפורט. התוכנית הוצגה גם בפני ראש ה-CIA החדש פומפאו, שביקר לאחרונה בתורכיה (14 timeturk.com, בפברואר 2017).

8. מהתבטאויות אישים תורכיים, וממאמרים שפורסמו בתקשורת התורכית, ניתן לעמוד על קווי המתאר של "רצועת הביטחון" ההולכים ומתגבשים. "רצועת הביטחון" צפויה להשתרע מהעיר אעזאז במזרח ועד לעיר ג'ראבלוס במערב הסמוכות לגבול הסורי-תורכי. אורכה יהיה למעלה מתשעים ק"מ (המרחק שבין אעזאז לג'ראבלוס). רוחבה יהיה כשלושים ק"מ (המרחק שבין העיר אלראעי לאזור שמדרום לאלבאב). ברצועה זאת תשמור תורכיה על הביטחון (ישירות או באמצעות ארגוני מורדים שבחסותה) ותמלא גם תפקידים ממשליים ואזרחיים כגון ניהול הרשויות המקומיות והקמת בתי חולים, בתי ספר ומוסדות ממשל במקום אלו שנהרסו (14 milliyet.com.tr, בפברואר 2017). ב"רצועת הביטחון" לא תהייה דריסת רגל משמעותית לממשל הסורי או לכורדים.

תיחום משוער של "רצועת הביטחון", שתורכיה מתכוונת להקים ממערב לפרת (Google Maps).

9. להערכתנו צפויות תוכניותיה של תורכיה להיתקל בהתנגדות נחרצת מצד המשטר הסורי זאת משום שמשמעותן, בראיית המשטר, פגיעה בוטה בריבונות הסורית העלולה להוות תקדים לפגיעות נוספות. נראה, כי המשטר הסורי צפוי לקבל בעניין זה תמיכה מרוסיה. על פי כלי התקשורת התורכים רוסיה מתנגדת "לרצועת הביטחון" וסוגיה זאת עלתה בהידברות המתקיימת בין רוסיה לתורכיה. עד כה לא הושגה הסכמה בין שני הצדדים בסוגיה זאת (14 milliyet.com.tr, בפברואר 2017).

חלופה תורכית לכיבוש אלרקה

10. נראה כי בראייה התורכית העיר אלרקה, מעוז דאעש, אינה צפויה, להיכלל ב"רצועת הביטחון". אולם כיבושה ע"י הכוחות הסורים הדמוקרטיים שבדומיננטיות כורדית (SDF) עלול בראייתם, לחזק את מעמד הכורדים בצפון סוריה, להגביר את יוקרתם ולהניע את ארה"ב להעניק להם תמורות מדיניות. לפיכך מתנגדת תורכיה בתקיפות למתן תפקיד משמעותי לכורדים בכיבוש אלרקה למרות שבשטח הם מהווים את הכוח היחידי המנהל את המערכה, בסיוע אמריקאי.

11. על רקע זה מנסה תורכיה להציג בפני ארה"ב חלופה שבה ימלאו תורכיה וצבא סוריה החופשי, הפועל בחסותה, תפקיד מרכזי בכיבוש אלרקה. ביטוי לכך נמצא בדברי דובר הנשיאות התורכית (8 בפברואר 2017) שהתבטא, כי "כוחות האופוזיציה" (קרי- ארגוני המורדים הנתמכים ע"י תורכיה) יחלו בהכנות למערכה על אלרקה. לדבריו בידי תורכיה "תוכנית נפרדת" להבסת דאעש באלרקה וקעת מתנהלות אודותיה שיחות עם הגורמים הרלבנטיים. זאת ועוד, לדבריו של העיתונאי עבד אלכדיר סלבי הנשיא ארדואן מציע עתה לנהל את המערכה על אלרקה כ"מבצע משותף" תורכי-אמריקאי, ללא הכוחות הסורים הדמוקרטיים (timeturk.com, 14 בפברואר 2017). על פי עבד אלכדיר סלבי, במסגרת "המבצע המשותף", צבא סוריה החופשי הכולל 8,000-10,000 לוחמים, יוביל את המבצע, אליו יצטרפו הכוחות הסורים הדמוקרטיים (שבמשתמע ימלאו תפקיד משני במבצע).